

Psychosociální aspekty stereotypních přístupů ve vztahu k lidem se zdravotním postižením

Lenka Krhutová

Konference NRZP ČR Rovná práva pro všechny
Krajský úřad Pardubického kraje, 5. června 2012

Obsah příspěvku

- A Stereotypy veřejnosti ve vnímání lidí se zdravotním postižením
- B Zobrazování zdravotního postižení v médiích

Stereotypy veřejnosti ve vnímání lidí se zdravotním postižením

Stereotypy obecně

- důležité pro orientaci člověka ve světě
- slouží ke třídění a klasifikaci informací o světě
- zjednodušené zobecňující znaky - pro soubory vlastností, hodnot, postupů ad.

Druhy stereotypů

Funkční stereotypy

- pomáhají vytvářet rutinní návyky [čištění zubů, pracovní návyky ...]
- mezigeneračně přenášejí některé typy poznání [nemusíme se vše učit znovu]
- vytvářejí vzorce jednání

Negativní stereotypy [např.]

- negativní předpoklady o chování, jednání, myšlení jednotlivců nebo skupin na základě neověřených skutečností

Příklady stereotypů

Funkční zobecňující konstrukce

veřejnost, občan, politik, herec, student ...

Negativní zobecňující konstrukce

přihlouplá blondýna, nudný účetní, nepřizpůsobiví
Romové, bezmocní postižení

Zvláštní druh negat. stereotypu = předsudek

Předsudek

- předpojatost, názorová strnulost
- založen na informacích „z doslechu“, nikoliv na ověřených informacích
- negativní / pozitivní postoj vůči jednotlivci nebo skupinám lidí
- odolává názorovým změnám
- šíří se socializací v rodině, ve skupinách vrstevníků, tiskem, filmem a dalšími médii, nepoučenými vzdělavateli ad.

Předsudky ve vztahu k lidem se zdravotním postižením [ZdP]

- Podceňující
- Odmítavé / hostilní
- Protektivní
- Idealizující / heroizující
- Naruby

Následky předsudků v praktickém životě:

- nevhodné / nedůstojné zacházení s lidmi se ZdP
- podílejí se na diskriminaci lidí se ZdP

Prezentace zdravotního postižení v médiích

Média v kontextu tisk, rozhlas, filmová
a televizní tvorba

Stereotypizovaná mediální zobrazení lidí se ZdP []

- Komediatální stereotyp [reklama Odepsaní]
- Chudý / žebrák
- Tragická oběť
- Nevidomý houslista
- Bezmocné [slepé] děti
- Mladá nevinná slepá žena
- Romantický stereotyp

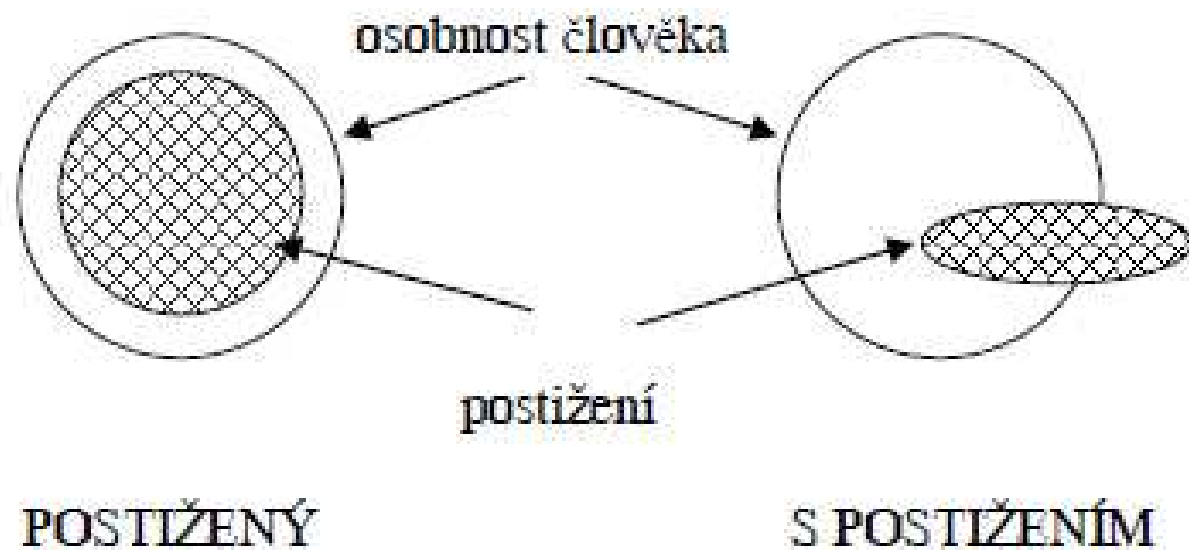
Jazyk médií a lidé se ZdP

Výzkum NRZP ČR 2007

Označení nositelů zdravotního postižení v tisku
a televizi v letech 2005-2006 [2600 jednotek]

Autor sdělení	Preference 1	Preference 2	Preference 3
Publicisté	zdravotně postižený	handicapovaný	postižený
Představitelé organizací lidí se ZdP	člověk se (zdravotním) postižením	zdravotně postižený	člověk se (zdravotním) handicapem
Představitelé veřejné správy (úředníci, politici)	zdravotně postižený	invalida, invalidní občan	postižený
Odborníci (zdravotníci, pedagogové, sociální pracovníci ad.)	zdravotně postižený	člověk se (zdravotním) postižením	přímé označení (vozíčkář, nevidomý, neslyšící...)

Jazykové stereotypy

Použitá literatura, tabulky, obrázky:

KRHUTOVÁ, Lenka 2007. *Mediální prezentace lidí se zdravotním postižením se zaměřením na analýzu pojmů*. Praha: NRZP ČR

KRHUTOVÁ, Lenka 2011. *Úvod do Disability studies*. Ostrava: Ostravská univerzita.

KRHUTOVÁ, Lenka 2011. *Sociální práce a lidé se zdravotním postižením*. Ostrava: Ostravská univerzita.

Mgr. Lenka Krhutová, Ph.D.

Fakulta sociálních studií
Katedra sociálních věd
Ostravská univerzita v Ostravě

E-mail: [lenka.krhutova @ osu.cz](mailto:lenka.krhutova@osu.cz)

Web: <http://fss.osu.cz/index.php?idc=1405>